

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

โครงการ การดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วม
ร่วมของทุกภาคส่วน (กรณีศึกษาคลองลำมด
ตะนอยเขตหนองจอก)

จัดทำโดย

นางละอียด วัฒนศรี

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

สำนักงานเขตหนองจอก

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๕

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

โครงการ การดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วม
ร่วมของทุกภาคส่วน

(กรณีศึกษาคลองลำมดตะนอย เขตหนองจอก)

จัดทำโดย

นางละอียด วัฒนศรี

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

สำนักงานเขตหนองจอก

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๕

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เขตหนองจอกเป็นเขตชั้นนอกที่มีพื้นที่มากถึง ๑ ใน ๗ ของพื้นที่ในกรุงเทพมหานครทั้งหมด มีคลองสายหลักจำนวน ๑๐ คลองและคลองสาธารณะอีกจำนวน ๑๐๔ คลอง จากมหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ เขตหนองจอกเป็นเขตหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากก้นน้ำท่วมซึ่งเป็นเวลานาน บ้านเรือนประชาชน ถนนเข้า-ออก ชุมชนตลอดจนพื้นที่ทำการเกษตรถูกน้ำท่วมซึ่งเกิดความเสียหายอย่างมาก แม้หน่วยงานราชการจะให้การเยียวยาบางส่วนแก่ผู้เสียหายก็ตาม ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการที่คลองตื้นเขินเต็มไปด้วยวัชพืชและการตกตะกอนของดินที่พังทลายลงมา และลำคลองเต็มไปด้วยผักตบชวา การดูแลคลองสาธารณะเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตโดยฝ่ายโยธา แต่เนื่องจากคลองสาธารณะมีจำนวนมากทำให้เครื่องมือและกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่สามารถดูแลคลองทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดข้อร้องเรียนจากประชาชนในเรื่องการสัญจรทางน้ำไม่สะดวก การตัดผักตบชวาทำให้เกิดน้ำในคลองเน่าเสีย การกองผักตบชวาไว้ริมคลองทำให้บดบังทัศนียภาพการสัญจรเข้าออกชุมชน ปัญหาการยุบตัวของถนนริมคลองทำให้เป็นอันตรายแก่ผู้สัญจร สาเหตุหนึ่งที่เกิดการร้องเรียนมาจากการทำงานของภาครัฐขาดการประสานกับชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ

ประชาชนเขตหนองจอก ยังมีวิถีชีวิตชนบทแบบดั้งเดิม ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพหลัก นับถือศาสนาอิสลามถึงร้อยละ ๗๐ ซึ่งมีจุดแข็งในเรื่องการปฏิบัติตามหลักของศาสนา การให้ความเคารพนับถือต่อผู้นำศาสนา มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน จากปัญหาการดูแลคลองสาธารณะในปัจจุบันหากได้มีการทำความเข้าใจในปัญหาร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน และนำทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในชุมชนมาเป็นผู้ประสาน เช่นกรรมการชุมชน ผู้นำศาสนา และเชิญชวนภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคลองสาธารณะให้มีความสะอาด สวยงาม ประชาชนในชุมชนสามารถสร้างอาชีพในคลองและบนคันคลองได้ มีการพัฒนาคลองสาธารณะอย่างต่อเนื่องโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตของชุมชน ภาคส่วนของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ภาคเอกชนได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมจากการทำธุรกิจซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อส่วนรวม หน่วยงานที่รับผิดชอบจะประหยัดงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ในการกำจัดผักตบชวาและสามารถนำเครื่องจักรและกำลังเจ้าหน้าที่ไปพัฒนาคลองสาธารณะที่ไม่มีประชาชนอาศัยอยู่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการระบายน้ำได้ดียิ่งขึ้น ลดปัญหาน้ำท่วมขังพื้นที่เกษตรและบ้านเรือนของประชาชน

คลองลำมดตะนอยเป็นลำคลองสาธารณะที่ไหลผ่านชุมชนลำมดตะนอยสร้างสรรค์ระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร มีศาสนาสถานคือมัสยิดอัลอิควาน เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชน รวมทั้งสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครและกระทรวงศึกษา สถานประกอบการเอกชนในบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลคลองลำมดตะนอย จึงจำเป็นต้องเชิญชวนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการทำความเข้าใจถึงปัญหาร่วมกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการแก้ไข วิธีการแก้ไข การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน ร่วมกันดำเนินการ รวมทั้งการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ในส่วนของสำนักงานเขตหนองจอกมีการกระตุ้นให้ภาคประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน ให้การเสริมแรงโดยการนำผลงานของชุมชนมาประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้การยกย่องหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยมอบประกาศเกียรติคุณ และยกย่องชมเชยในโอกาสต่าง ๆ

โครงการการดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กรณีศึกษา
คลองลำมดตะนอย) จะเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่น ๆ เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดูแล
คลอง และให้ความสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการอย่างน้อยปีละ ๕ คลอง ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะมีคลอง
สาธารณะในเขตหนองจอกได้รับการดูแลโดยภาคส่วนต่าง ๆ เต็มพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อแก้ไขปัญหาลำคลองต้นเขินสกปรก เต็มไปด้วยผักตบชวาและวัชพืช และปัญหาการระบายน้ำและพัฒนาไปถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม ได้รับแรงบันดาลใจจากกรรมการชุมชนที่มีความเข้มแข็งต้องการจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาคลองสาธารณะให้มีความสะอาด และให้สมาชิกในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากลำคลองในการประกอบอาชีพเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และจากส่วนราชการรวมทั้งผู้บริหารของสำนักงานเขตนองจอกที่มีความมุ่งมั่นจะดูแลคลองสาธารณะให้มีความสะอาด สามารถระบายน้ำได้อย่างรวดเร็วในฤดูฝน และกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งพร้อมทั้งรักษาดึงคลองไม่ให้พังทลายลงมาซึ่งจะเป็นอันตรายแก่ประชาชนที่อาศัยบนริมคลองในการสัญจร มีความยั่งยืนในการรักษาสภาพคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ความสำเร็จของรายงานนี้ได้รับอนุเคราะห์คำชี้แนะความถูกต้องของข้อมูลให้มีความสมบูรณ์จากนายประเสริฐ ฉวีอินทร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตนองจอก รักษาการแทนผู้อำนวยการเขตนองจอก และได้คำแนะนำการปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความถูกต้องอย่างดียิ่งจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา พ.ต.ท. สมเกียรติ นนทแก้ว ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการดับเพลิง ๒ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ขอขอบคุณดร.รัฐ ธนาดิเรก ที่ทำให้ได้รับความคิดใหม่ ที่มีคุณค่าต่อการทำรายงานและการปฏิบัติงานหลายประการ รายงานนี้เป็นไปตามกรอบแนวคิดทางวิชาการตามหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตนองจอก ที่ให้การสนับสนุนการทำรายงานจนเสร็จสมบูรณ์

ละเอียต วัฒนศรี

ผู้จัดทำ

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

หลักการและเหตุผล

๑

วัตถุประสงค์

๕

เป้าหมาย

๖

ปัจจัยความสำเร็จ

๖

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และงบประมาณ

๗

แนวทางในการบริหารความเสี่ยง

๑๑

การประเมินผล

๑๒

ข้อเสนอแนะ

๑๔

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

๑๗

แผนที่แบ่งความรับผิดชอบในการดูแลคลองลำดตะนอย

๑๘

บรรณานุกรม

๑๙

โครงการ การดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (กรณีศึกษาคลองลำมด ตะนอย เขตหนองจอก)

หลักการและเหตุผล

แม่น้ำลำคลอง ตลอดจนแหล่งน้ำอื่น ๆ นับว่ามีความสำคัญมาแต่อดีต การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มักจะตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แม่น้ำลำคลอง เนื่องจากใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการอุปโภคบริโภค การคมนาคมเป็นแหล่งผลิตอาหารจากพืชหรือสัตว์น้ำ เป็นแหล่งทำเกษตรกรรม เช่นการทำนาหรือปลูกพืชต่าง ๆ การทำอุตสาหกรรม เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน นอกจากนี้สายน้ำยังเป็นแหล่งกำเนิดวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่สืบเนื่องกันมายาวนาน ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนที่อยู่ริมน้ำ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การคมนาคมจากทางน้ำได้เพิ่มการใช้ทางบกมากขึ้นทำให้การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำลดความสำคัญลง นอกจากนั้นมีการบุกรุกคลองมากขึ้นจากการอพยพของประชากรจากทุกภาคที่มุ่งสู่กรุงเทพมหานครเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า

อุทกภัยในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ หรือที่นิยมเรียกกันว่า มหาอุทกภัย เป็นอุทกภัยรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำโขง เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคมและสิ้นสุดเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มีประชาชนได้รับผลกระทบกว่า ๑๒.๘ ล้านคน ธนาคารโลกได้ประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง ๑.๔๔ ล้านล้านบาท^[๑] สาเหตุหนึ่งมาจากการระบายน้ำเข้าเนื่องจากลำคลองตื้นเขินมีผักตบชวาและวัชพืชน้ำอื่น ๆ รวมทั้งการที่มีสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำลงในลำคลอง ที่เป็นอุปสรรคในการไหลของน้ำเป็นอย่างยิ่ง

กรุงเทพมหานครมีคลองหลายสายที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชน ใช้ในการสัญจรไปมา เช่นคลองแสนแสบ คลองผดุงกรุงเกษม ที่ปัจจุบันมีสภาพน้ำมีสีดำส่งกลิ่นเหม็น มีขยะลอยอยู่จำนวนมาก เนื่องจากการเติบโตของเมือง และยังมีคลองรอบนอกกรุงเทพมหานครอีกจำนวนมากที่มีผักตบชวาและวัชพืชน้ำอื่น ๆ ขึ้นเต็มคลอง น้ำเริ่มเน่าเสียเนื่องจากการระบายน้ำไม่เต็มที่เท่าที่ควร ในภาพรวมคลองต่าง ๆ ขาดการดูแลรักษาด้านระบบนิเวศน์ สภาพทางกายภาพและด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง รวมทั้งประชาชนที่อยู่ริมคลอง และผู้ใช้ประโยชน์จากคลองยังขาดการตระหนักถึงประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา มีการทิ้งขยะ หรือปล่อยของเสีย น้ำเสียจากบ้านเรือนลงในคลอง ส่งผลให้คุณภาพของน้ำเสื่อมโทรมเป็นอันตรายต่อการอุปโภคบริโภค ทำลายแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำต่าง ๆ

เขตหนองจอกเป็นเขตปกครองหนึ่งใน ๕๐ เขต ของกรุงเทพมหานคร จัดเป็นเขตที่มีพื้นที่มากที่สุด ประมาณ ๒๓๖.๒๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑ ใน ๗ ของกรุงเทพมหานครทั้งหมด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานคร ด้านทิศเหนือติดกับอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออกติดกับอำเภอเมือง และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศใต้ติดกับเขตลาดกระบัง และทิศตะวันตกติดกับเขตมีนบุรีและเขตคลองสามวา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ แขวง คือแขวงกระทุ่มราย แขวงหนองจอก แขวงคลองสิบ แขวงคลองสิบสอง แขวงคูฝั่งเหนือ แขวงโคกแฝด แขวงลำผักชี และแขวงลำด้อยติ่ง มีประชากร ๑๖๒,๗๑๖ คน เป็นชาย ๗๙,๔๘๗ คน หญิง ๘๓,๒๐๒ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๘)

นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ ๗๐ ศาสนาพุทธและศาสนาอื่นประมาณร้อยละ ๓๐ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ ๘๐ คือทำนา ทำสวน เพราะพื้นที่ของเขตหนองจอกประมาณ ๑๔๗,๖๖๓ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและแหล่งน้ำ (เกษตรกรรม ๙๖,๔๓๐ ไร่ แหล่งน้ำ ๑๓,๖๕๙ ไร่) ด้วยเหตุนี้ชาวหนองจอกจึงผูกพันอยู่กับผืนดินและสายน้ำ เพราะเป็นแหล่งเลี้ยงชีพมาแต่เดิม เขตหนองจอกยังมีคลองสายหลัก ๑๐ คลอง คือคลองแสนแสบ คลองนครเนื่องเขตต์ คลองหลวงแพ่ง คลองลำปลาทิว คลองแก้ว คลองสิบ คลองสิบเอ็ด คลองสิบสอง คลองสิบสาม และคลองสิบสี่ และคลองสายรองอีกรวมทั้งสิ้น ๑๐๔ คลอง (ซึ่งจะแบ่งตามชื่อบึง ชื่อลำ และไม่มีชื่อบึงหรือลำ) คลองเหล่านี้จะกระจายไปทั่วพื้นที่ของเขตหนองจอกทำให้สมัยก่อนนิยมเดินทางไปมาหากันโดยทางน้ำ นอกจากนั้นคลองต่างๆเหล่านี้ยังทำหน้าที่เป็นคลองระบายน้ำทั้งในฤดูฝนเมื่อน้ำหลากน้ำท่วม และในฤดูแล้งยังสามารถเก็บน้ำไว้หล่อเลี้ยงการเกษตรได้ ทำให้ชาวหนองจอกปัจจุบันยังคงมีอาชีพเกษตรกรรมซึ่งไม่ต่างจากชาวหนองจอกยุคแรกๆ แต่เมื่อความเจริญมีมากขึ้นก็เริ่มตัดถนนทั้งสายหลักและสายรองมากมาย ชาวหนองจอกจึงนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ซึ่งสะดวกสบายและรวดเร็ว^[๒]

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้บทบาทของลำคลองได้ลดความสำคัญลงไป การเดินทางทางน้ำลดลง การใช้น้ำจากลำคลองในการอุปโภคบริโภคลดลง เนื่องจากมีระบบประปาเข้ามาแทนที่ถึงจะไม่ครอบคลุมพื้นที่ก็ตาม ทำให้คลองสาธารณะมีผักตบชวาและวัชพืชต่าง ๆ ขึ้นหนาแน่น การระบายน้ำและการรับน้ำไม่ดีเท่าที่ควร การดูแลรักษาคคลองสาธารณะเป็นหน้าที่หลักของสำนักงานเขตหนองจอก โดยฝ่ายโยธา มีหน้าที่ในการขุดลอกคลองที่ตื้นเขินเพื่อให้ระบายน้ำได้ดีและสามารถกักเก็บไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ กำจัดผักตบชวาในคลองโดยวิธีการใช้เรือตัด ซึ่งปัญหาที่ตามมาได้แก่เศษของผักตบชวาที่ถูกตัดเน่าเสีย ทำให้น้ำในคลองเกิดการเน่าเสียไปด้วย ในบางคลองที่มีพื้นที่บนคันคลองสามารถตั้งโรงรับผักตบชวาชี้่นมาวางบนบกได้ แต่เนื่องจากคลองสาธารณะในพื้นที่เขตหนองจอกมีถึง ๑๐๔ คลอง การดูแลไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ปัญหาเกิดจากเครื่องมือเครื่องจักรและกำลังเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ ทำให้เกิดการร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยริมคลองอยู่เนื่อง ๆ เรื่องผักตบชวาแน่นคลอง น้ำเน่าเสีย การสัญจรทางน้ำไม่สะดวก หน้าฝนน้ำไม่สามารถระบายได้ดีเท่าที่ควรทำให้น้ำท่วมขังพื้นที่ทำเกษตรกรรมของเกษตรกร บ้านเรือนประชาชนถูกน้ำท่วมเป็นเวลานาน การคมนาคมเข้าออกชุมชนเป็นไปด้วยความยากลำบาก และปัญหาที่พบและเป็นอันตรายต่อประชาชนที่สัญจรไป – มา ในช่วงฤดูแล้งที่น้ำในคลองเหลือจำนวนน้อย ได้แก่การทรุดตัวของดินคันคลอง ในฤดูฝนน้ำในคลองมีน้ำจำนวนมาก เกิดการกัดเซาะตลิ่งพังลงมาในลำคลอง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาในพื้นที่ได้ ชุมชนริมคลองสาธารณะของเขตหนองจอกยังมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีประเพณี วัฒนธรรมตลอดความเชื่อในเรื่องศาสนาอันดั้งเดิมสืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน แม้ความเจริญเข้ามาในพื้นที่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวของเมือง การอพยพเข้ามาทำมาหากินในพื้นที่ อยู่ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิ อันเป็นแหล่งรองรับการเข้าออกของประชากรจากต่างประเทศ แต่ประชาชนในชุมชนเขตหนองจอกก็ยังมีความรักถิ่นฐาน มีความพร้อมในการพัฒนาทุกๆ ด้านหากได้รับการกระตุ้นหรือการชี้แนะของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการท้องถิ่นของตนเอง และจากการที่เขตหนองจอกมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีประเพณีวัฒนธรรมอันดั้งเดิม มีความเชื่อในเรื่องศาสนาที่ถือเป็นจุดแข็งที่ทำให้คนศรัทธาและมีความเชื่อผู้นำหากมีการพัฒนาสภาพแวดล้อม ของชุมชนคลองสาธารณะให้มีความสะอาด สวยงาม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ก็จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี

ชุมชนแผ่นดินทองลุ่มดตะนอยสร้างสรรค์ แขวงลำผักชี เขตหนองจอก เป็นหนึ่งใน ๙๕ ชุมชน ซึ่งจัดตั้งตามระเบียบของกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๕ (ก่อนหน้านี้เป็นระเบียบฯ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ยกเลิกไป) มีบ้านเรือนตั้งอยู่ริมคลองลุ่มดตะนอยตลอดทั้งสองฝั่ง ระยะทาง ๓ กิโลเมตร จำนวน ๓๔๖ หลังคาเรือน มีประชากรชายจำนวน ๖๙๐ คน หญิง ๖๖๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑,๓๕๐ คน กรรมการชุมชนจำนวน ๑๑ คน ประชาชนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปในโรงงานอุตสาหกรรม ค้าขาย เกษตรกรรม รับราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ตลอดริมคลองทั้งสองข้างที่มีบ้านเรือนประชาชนตั้งอยู่ มีศาสนาสถานที่เป็นศูนย์รวมใจของชุมชนคือมัสยิดอัลลอฮ์สถาน สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ตลอดริมคลองลุ่มดตะนอยได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ วิทยาลัยการอาชีวศึกษาญาณภิเชกหนองจอก สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนคาริอุปลัมภ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมและห้างร้านที่ตั้งในพื้นที่ใกล้เคียง ปัญหาของคลองลุ่มดตะนอยเหมือนกับคลองทั่วไปคือ มีผักตบชวาและวัชพืชขึ้นริมคันคลองและในลำคลอง ตลอดจนต้นไม้ใหญ่ล้มขวางลำคลอง ตลอดริมคลองบางช่วงมีการทลายของดินลงมาในคลอง ประชาชนรวมทั้งภาครัฐและส่วนราชการในพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาคลองและคันคลองให้สะอาดและสวยงามอย่างจริงจัง การดูแลคลองสาธารณะโดยการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชอื่น ๆ ก็ยังเป็นหน้าที่ของฝ่ายโยธาเหมือนเดิม บางครั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายโยธาเข้ามาดำเนินการล่าช้าเพราะมีอีกหลายคลองต้องดูแลก็就会被ประชาชนร้องเรียน หรือหากเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการกำจัดผักตบชวาโดยการไ้ร่ร่งบั้งขึ้นมาวางบนไหล่ทาง ผลที่ตามมาก็คือประชาชนจะร้องเรียนว่าบั้งการมองเห็นเส้นทางที่สัญจรเข้า-ออกชุมชน สาเหตุมาจากการที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการไม่ได้เข้าไปทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ อีกทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ไม่มีโอกาสได้รับรู้ปัญหาและการแก้ไขปัญหาพร้อมกับสำนักงานเขตและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีอยู่เกือบทุกคลองสาธารณะและนับวันก็จะเพิ่มภาระให้สำนักงานเขตหนองจอกในการดำเนินการ เป็นการสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยต่อปี หากสำนักงานเขตลดภาระในการดูแลคลองสาธารณะลงได้บ้าง ก็จะสามารถนำกำลังคนพร้อมเครื่องจักรไปขุดลอกคลองที่ตื้นเขินและคลองสาธารณะอื่น ๆ ที่มีอีกจำนวนมากที่ไม่มีประชาชนอยู่อาศัยริมคลองได้ จะทำให้ระบบการระบายน้ำในคลองสาธารณะได้ดียิ่งขึ้น ลดปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ได้จำนวนหลายจุดที่มีความอ่อนไหว พร้อมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการทำเกษตรกรรมของประชาชนในพื้นที่

การที่ผู้ศึกษาได้นำชุมชนแผ่นดินทองลุ่มดตะนอยสร้างสรรค์มาเป็นชุมชนนำร่องในการดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ด้วยเหตุผลที่กรรมการชุมชนมีความเข้มแข็ง ผู้นำศาสนาคืออิมามมัสยิดอัลลอฮ์สถาน เป็นคนรุ่นใหม่ที่สามารถจูงใจประชาชนให้เชื่อถือด้วยความศรัทธาด้านความเชื่อด้านศาสนาที่ถือเป็นจุดแข็งของพี่น้องชาวมุสลิม และริมคลองลุ่มดตะนอยที่ไหลผ่านชุมชนยังเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครและกระทรวงศึกษา ซึ่งหากผนึกกำลังโดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดูแลคลองลุ่มดตะนอย ก็เชื่อว่าจะมีความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างให้ชุมชนอื่นได้เป็นแนวทางในการดำเนินการดูแลคลองสาธารณะให้ครอบคลุมพื้นที่เขตหนองจอกต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามโครงการขอนำมาเสนอ ๒ ทฤษฎีดังนี้

๑. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. ๑. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๑.๒. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๑.๓. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

๑.๔. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับภาค รัฐ ในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

๑.๕. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น^[๓]

ดังนั้นหากมีการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ประชาชน และทุกภาคส่วนที่อาศัยหรือตั้งอยู่ริมคลองหรือบริเวณใกล้เคียงคลองลำดตะนอยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคลองลำดตะนอยในทุกกระบวนการ ตั้งแต่ได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง เข้าใจตรงกัน ร่วมรับฟังความคิดเห็นจากทุก ๆ ฝ่าย เปิดโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติให้ตรงกับความต้องการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนหรือกระบวนการนั้น ๆ และให้อำนาจสูงสุดกับประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะตัดสินใจดำเนินการในทุกขั้นตอนและรับผลประโยชน์จากโครงการ

๒. แรงจูงใจ (Motive)

แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง สิ่งที่บุคคลคาดหวัง โดยสิ่งนั้นอาจเป็นสิ่งที่บุคคลพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ ความคาดหวังเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเรียกว่า การจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจประกอบด้วย

๒.๑ เป็นพลังที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งพลังงานสามารถแปรเปลี่ยนได้ เช่น บางคนสามารถลุกจากเตียงได้อย่างรวดเร็ว บางคนใช้เวลาานกว่าจะลุก

๒.๒ เป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรม เช่นขณะเดินทางกลับบ้าน บางคนจะซื้ออาหาร บางคนก็จะหยุดร้านหนังสือ เป็นต้น

๒.๓ เป็นตัวกำหนดความพยายาม เช่นการที่บุคคลสนใจที่สนใจจะอ่านวารสารสักเล่มหนึ่ง อาจจะแวะไปร้านหนังสือ ถ้าพบว่าวารสารเล่มนั้นหมดแล้ว ก็จะหยุดความสนใจ แต่ถ้าหากยังอยู่ก็จะไปหาซื้อร้านอื่น ^[๔]

ซึ่งจากการวิเคราะห์แล้ว แรงจูงใจที่สามารถจะกระตุ้นหรือเป็นแรงผลักดันให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคลองสาธารณะ อาจจะแยกได้ดังนี้ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคลองสาธารณะเนื่องจากความต้องการที่จะดูแลพื้นที่คลองให้สะอาดสวยงามเกิดความภูมิใจ และตอบสนองการดำรงชีวิตด้านการประกอบอาชีพที่สามารถลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือนโดยการปลูกพืชผักริมคันคลองและในน้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง หากพัฒนาได้ถึงเกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ จะทำให้ชุมชนสามารถจำหน่ายผลผลิตจากชุมชนอีกทางหนึ่ง การตอบสนองด้านความปลอดภัยของคนในชุมชน โดยการปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายของดินในหน้าแล้งและการกักเซาะของน้ำในฤดูฝน หน่วยงานของภาครัฐในพื้นที่ต้องการการยอมรับของคนในชุมชน ต้องการให้บุคลากรในหน่วยงานมีจิตสำนึกสาธารณะและเป็นแบบอย่างให้คนทั่วไป และต้องการมีชื่อเสียงและการยอมรับนับถือ ซึ่งหมายถึงจะทำให้หน่วยงานนั้นๆ มีคุณค่าในทางสังคม เป็นสถานศึกษาที่คนทั่วไปให้ความสนใจ และต้องการให้บุตรหลานได้เข้ารับการศึกษาระดับภาคเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ มีแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้มีการบรรจุเรื่อง CSR ไว้เป็นข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น เพื่อมิให้กิจกรรมของภาคธุรกิจไปก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักในปัญหาของสังคมที่ไม่อาจนิ่งดูตาย มีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองที่มีส่วนที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการประกอบธุรกิจ จึงต้องร่วมเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับภาคเอกชนนั้น ๆ และได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคม นั้นหมายถึงการดำเนินการของภาคเอกชนจะได้รับการตอบรับจากประชาชนอย่างดี และสิ่งที่ตามมาคือผลกำไรที่เกิดจากการประกอบการและชื่อเสียงขององค์กร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อทำให้ลำคลองสาธารณะกลับมามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นทั้งด้านระบบนิเวศ พื้นที่ชุ่มน้ำ และเพิ่มประสิทธิ ภาพในการระบายน้ำ

๒. เพื่อพัฒนาภูมิทัศน์ของชุมชนให้มีความร่มรื่นสวยงาม เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๓. เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยการสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากลำคลองและคันคลองในการสร้างอาชีพ

๔. เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีของทุกภาคส่วนในการดูแลคลองสาธารณะให้สะอาด สวยงาม
๕. เพื่อป้องกันการรุกราล้ำคลองสาธารณะ

เป้าหมาย

๑. คลองสาธารณะลุ่มตะกอนน้อยได้รับการพัฒนาให้มีความสะอาด และการปรับปรุงทัศนียภาพโดยรวมให้สวยงาม ภายใน ๖ เดือน นับแต่ดำเนินโครงการ
๒. ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมพัฒนาคลองอย่างน้อย ๒ กิจกรรมต่อปี
๓. ภาครัฐละเอกชนมีส่วนร่วมในการดูแลคลองสาธารณะอย่างน้อย ๒ หน่วยงาน ต่อคลอง
๔. ประชาชนริมคลองได้ใช้สอยประโยชน์จากลำคลองอย่างน้อย ๒ กิจกรรม
๕. ประชาชนในพื้นที่มีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐
๖. ประชาชนที่อาศัยริมคลองสาธารณะอื่น ๆ เห็นความสำคัญประโยชน์ที่จะได้รับสมัครเข้าร่วมโครงการอย่างน้อย ๕ คลองต่อปี

ปัจจัยความสำเร็จ

ประกอบด้วย

๑. กรรมการชุมชน มีความเข้มแข็งและให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิตริมคลอง เป็นผู้นำที่สามารถจูงใจชาวชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคลองให้มีความสะอาด และสามารถใช้น้ำจากลำคลองและคันคลองในการสร้างอาชีพ หรือลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้ พร้อมทั้งนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่
๒. สมาชิกในชุมชน เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากคูคลองจากการใช้น้ำอุปโภค บริโภค การหาเลี้ยงชีพจากลำคลอง เช่น การหาปลาในคลอง การปลูกผัก การใช้น้ำในการเกษตรกรรม ปัญหาน้ำท่วมขัง ซึ่งประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริง และทราบประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลคูคลอง หากสมาชิกพร้อมใจตระหนักใน ปัญหาและประโยชน์ร่วมกัน จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมในการดูแลคลองมีมากยิ่งขึ้น
๓. ผู้นำศาสนาซึ่งสมาชิก (สัปบุรุษ) ของศาสนสถานนั้น ๆ ให้การสนับสนุนและเชื้อฟุ้งมีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกของของสัปบุรุษให้มีความรักในถิ่นฐาน มีความหวงแหนในสาธารณะสมบัติที่ใช้ร่วมกัน และโน้มน้าวให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบไป
๔. ภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ได้แก่ภาครัฐ เช่น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียน หรือวิทยาลัยการอาชีพในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักที่จะทำคุณประโยชน์ให้กับพื้นที่รวมทั้งสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่นักเรียน นักศึกษาในการดูแลและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
๕. ภาคเอกชน เช่นผู้ประกอบการอุตสาหกรรม บริษัทเอกชนที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงมีความรับผิดชอบในการทำธุรกิจของตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ประกอบกิจการที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมการดูแลคลองสาธารณะ

๖. ส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการดูแลคล่องสาธารณะ ไม่ว่าสำนักงานเขต กรมชลประทาน กรมควบคุมมลพิษ ฯลฯ จะต้องดำเนินการตามบทบาทอย่างเต็มที่ เช่นการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวด และจริงจัง

๗. หน่วยงานสำนักงานเขตหนองจอก

๗.๑ เจ้าหน้าที่ดำเนินการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ สามารถสร้างความตระหนักถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันและผลลัพธ์ ที่จะได้รับในอนาคตให้กับประชาชนในชุมชนให้มีความเข้าใจ และสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการและดูแลคล่องให้มีความสะอาดและใช้ประโยชน์ตลอดไป สามารถเชิญชวนทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคล่อง และสนับสนุนให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะชนทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้กับชุมชนอื่นเข้ามาดูแลคล่องสาธารณะในชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น

๗.๒ ผู้บริหารสำนักงานเขตตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และให้การสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง พร้อมทั้งกำกับดูแลส่วนราชการของสำนักงานเขตให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดและระเบียบอย่างเคร่งครัด

๘. ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญในโครงการที่เกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ๑๐+๖ รักกรุงเทพฯ ร่วมสร้างกรุงเทพฯ โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ และให้นโยบายให้ทุกหน่วยงานดำเนินการโดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การดูแลคล่องสาธารณะมีความยั่งยืนตลอดไป

ความสำเร็จของโครงการนี้ ซึ่งเป็นการผสมผสานของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของกลุ่มคนต่าง ๆ ส่วนที่ ๑ คือผู้นำศาสนา กลุ่มกรรมการชุมชนที่อยู่ในชุมชน ประกอบด้วยกรรมการและประชาชน ส่วนที่ ๒ คือกลุ่มภาครัฐต่างๆ ในพื้นที่ ส่วนที่ ๓ คือภาคส่วนเอกชนที่ประกอบการในพื้นที่ ส่วนที่ ๔ ส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการดูแลคล่องสาธารณะ ส่วนที่ ๕ หน่วยงานสำนักงานเขตหนองจอกซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่และผู้บริหารเขต ส่วนที่ ๖. ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร โดยมีลำดับความสำคัญเรียงดังนี้ กรรมการชุมชน, สมาชิกชุมชน, ภาครัฐ ,เอกชน ,ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานเขต และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนการปฏิบัติงานและงบประมาณ

๑. การเตรียมการ

๑.๑ จัดทำหนังสือถึงกรรมการชุมชนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ พร้อมทั้งเชิญชวนเข้าร่วมโครงการ

๑.๒ นำรายละเอียดโครงการเข้าวาระการประชุมกรรมการชุมชนประจำเดือน เพื่อชี้แจงให้กรรมการทราบอีกครั้งพร้อมทั้งให้กรรมการชุมชนซักถามข้อสงสัยต่างๆ จนเป็นที่เข้าใจ

๑.๓ กรรมการชุมชนจัดประชุมสมาชิกชุมชน ชี้แจงรายละเอียดของโครงการ โดยเชิญผู้นำศาสนาที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นศรัทธามาเล่าถึงความเป็นมาของประวัติและการใช้ประโยชน์จาก

คลองตั้งแต่อดีต และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นเพื่อช่วยกันอนุรักษ์คลองให้เป็นแหล่งประกอบอาชีพ และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตต่อไปและมีมติร่วมกันในการดูแลคลองร่วมกันสืบไป

๑.๔ ประธานชุมชนส่งใบสมัครเข้าร่วมโครงการให้ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

๑.๕ จัดทำหนังสือเชิญชวนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ใกล้เคียง เข้าร่วมประชุม ณ สถานที่ที่สะดวกภายในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาร่วมกัน พร้อมรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนที่จะร่วมกันดำเนิน การในทุกขั้นตอน กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน แบ่งหน้าที่ขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน กำหนดระยะเวลาดำเนินการ และกิจกรรมอื่น ๆ และแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกัน

งบประมาณในการจัดประชุมเป็นค่าเครื่องดื่มและอาหารว่าง เบิกจ่ายจากค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกิจกรรมการชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาครัฐในพื้นที่

๒. การดำเนินการ

การดำเนินทุกกิจกรรม เกิดจากการมติที่ประชุมระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาและการตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน

๒.๑ กิจกรรมกำจัดผักตบชวาและวัชพืชบนคันคลอง

๒.๑.๑ ภาคประชาชนในชุมชน

- จัดกำลังคนพร้อมเครื่องมือเข้าร่วมกิจกรรม
- ให้การสนับสนุนน้ำดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายเครื่องจักร
- ชี้จุดในการทิ้งผักตบชวาและวัชพืชเพื่อปัญหาที่ตามมา

๒.๑.๒ สถานศึกษาที่ตั้งตามแนวคลองลำดตะนอย

- จัดบุคลากรในสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เช่น นักเรียน นักศึกษา

ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

- สนับสนุนน้ำดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- จัดวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน
- นำเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาแนะนำ

๒.๑.๓ ภาคเอกชนในพื้นที่ใกล้เคียง

- นำเจ้าหน้าที่สถานประกอบการ เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจิตอาสาเพื่อสร้าง

จิตสำนึกที่ดี

- สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมและการดูแลคลอง เช่น เรือ

สำหรับประชาชนใช้ในการเก็บผักตบชวา เป็นต้น

- สนับสนุนเครื่องดื่ม อาหารกลางวันสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๒.๑.๔ สำนักงานเขตหนองจอก

- การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมกิจกรรม โดยการ

ใช้เสียงตามสายในชุมชน ติดป้ายไวนิลในที่สาธารณะ เป็นต้น

- เชิญชวนชุมชนต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้และเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการดูแลคลองสาธารณะของตนเองต่อไป
- สนับสนุนเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ พร้อมกำลังเจ้าหน้าที่ เช่น รถขนถ่ายผักตบชวา รถจับและเรือต้นผักตบชวา เป็นต้น
- อำนวยความสะดวกด้านการจราจรในการจัดกิจกรรม
- จัดหน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นดูแลผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยประสานศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่
- ถ่ายภาพกิจกรรมพร้อมจัดทำข่าวประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อสาธารณะ

งบประมาณในการดำเนินการ ชุมชนเบิกจ่ายจากค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกรรมการชุมชนที่ชุมชนสามารถเบิกจ่ายตามระเบียบฯ ได้เดือนละไม่เกิน ๗,๕๐๐ บาท และจากการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนที่ร่วมกิจกรรม รวมทั้งชุมชนข้างเคียงที่เป็นเครือข่ายการดูแลคลองสาธารณะ

๒.๒ กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์และเสริมรายได้ของชุมชน

๒.๒.๑ การปลูกหญ้าแฝกตามแนวคันคลองเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ละถนนทรุดในฤดูแล้ง โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ สำนักงานเขตหนองจอกสนับสนุนพันธุ์หญ้าแฝก โดยขอสนับสนุนจากศูนย์การศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๒.๒ การสร้างอาชีพบนคันคลอง และในคลองลำนตตะนอยของประชาชนในชุมชน เช่นการปลูกพืชผักสวนครัว การปลูกใบเตยริมตลิ่งเพื่อส่งขาย การปลูกผักกระเฉด ผักบุ้ง การเลี้ยงปลาในกระชัง สำนักงานเขต ประสานของบประมาณจากกองทุนไฟฟ้า โรงไฟฟ้าหนองจอกที่ตั้งกองทุนนี้ตาม พรบ. ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับผิดชอบการในทำธุรกิจของตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ในพื้นที่แขวงลำผักชี แขวงโคกแฝก และแขวงแสนแสบ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท มาเพื่อสนับสนุนพันธุ์พืชพันธุ์ปลา ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และจากค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกรรมการชุมชนประจำเดือน การสนับสนุนจากภาคเอกชนต่าง ๆ

๒.๒.๓ การปรับปรุงภูมิทัศน์ตลอดสองฝั่งคลองลำนตตะนอย ในส่วนของฝั่งคลองที่ไม่มีส่วนราชการตั้งอยู่จะอยู่ในความรับผิดชอบของชุมชน ซึ่งชุมชนอาจจะปลูกต้นไม้ดอกไม้ที่ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาเป็น ดอกไม้ต้นไม้ที่สามารถหาได้ในชุมชน หรือจะเลือกปลูกสลับกับการปลูกพืชผักสวนครัว หรือพืชอื่น ๆ บนคันคลอง ในส่วนของหน่วยงานราชการจะรับผิดชอบตามที่ได้ประชุมและมีข้อตกลงการแบ่งระยะทางตามแนวคลองให้รับผิดชอบ เช่น วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษก รับผิดชอบตั้งแต่หน้าวิทยาลัยฯ ไปสิ้นสุดบริเวณแนวรั้วโรงเรียนคาริอุปถัมภ์ ระยะทาง ๕๐๐ เมตร ซึ่งแต่เดิมบริเวณหน้าวิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษก มีการปลูกต้นไม้เพื่อเป็นแนวสวยงาม อาจจะปลูกเฟื่องฟ้าเพื่อให้สวยงามเป็นแนวเดียวกันจนถึงสุดแนวเขตที่รับผิดชอบ โดยต้นเฟื่องฟ้าบางส่วนสำนักงานเขตหนองจอกสนับสนุน

๒.๒.๔ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

๒.๒.๔.๑ การจัดกีฬาทางน้ำ เช่น การแข่งขันพายเรือแจว วายน้ำในคลอง มวยทะเล เป็นต้น โดยเป็นการแข่งขันระหว่างชุมชน หน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน

๒.๒.๔.๒ การจัดกิจกรรมปั่นจักรยานเส้นทางรอบชุมชน โดยเชิญชวนชมรมจักรยานในพื้นที่ ได้แก่ชมรมจักรยานคนรักหนองจอกและเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งนำผลผลิตของชุมชนเป็นผักปลอดสารพิษที่ชุมชนปลูกบนคันคลองและในคลองมาจำหน่ายร่วมกับผลผลิตอื่น ๆ ของชุมชน

๒.๒.๔.๓ กิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่จัดขึ้นประจำปี

ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนจะต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ในหลาย ๆ ช่องทาง เช่น ประชาสัมพันธ์ของสำนักงานเขต Facebook, line ของส่วนราชการต่าง ๆ เสียงตามสายในชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ในท้องถิ่น เป็นต้น

๓. กิจกรรมเชิดชูเกียรติแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๓.๑ เผยแพร่ผลดำเนินกิจกรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ ของสำนักงานเขต เช่น ติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ของสำนักงานเขตหนองจอก ,ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม, Facebook, line ของส่วนราชการ

๓.๒ เผยแพร่ผลงานผ่านการประชุมประจำเดือนของกรรมการชุมชน ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจะประกอบด้วยกรรมการชุมชน ๆ ละ ๒ คน หน่วยงานภายนอก เช่น ผู้บริหารการไฟฟ้านครหลวงสาขามีนบุรี ผู้แทนจากสถานีตำรวจนครบาลในพื้นที่ ผู้แทนจากส่วนราชการอื่น ๆ ในพื้นที่

๓.๓ การมอบเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ และสนับสนุนโครงการ

๔. การติดตามและประเมินผล

๔.๑ การใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชน ในเรื่องความสะดวกสบายตามประโยชน์ที่ได้รับจากคลอง

๔.๒ การใช้แบบสอบถามความพึงพอใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตามข้อ ๒.๒.๔.๑ และ ๒.๒.๔.๒

๔.๓ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเอกชนที่ตั้งริมคลองลำมดตะนอย ถึงสิ่งที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมดูแลคลองลำมดตะนอย

๔.๔ รายงานผลการดำเนินการตามโครงการ พร้อมภาพถ่ายให้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครทราบเป็นระยะ ๆ

แนวทางการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	กิจกรรมควบคุม
๑. การเตรียมการก่อนดำเนินการตามโครงการ	๑.ประชาชนในชุมชนอาจจะเข้าร่วมประชุมน้อยและขาดความตระหนักในการเข้าร่วมโครงการ ๒. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนอาจจะไม่สนใจเข้าร่วมประชุมในเวทีทำความเข้าใจและร่วมแสดงความคิดเห็น ๓. การกำหนดความรับผิดชอบหรือกิจกรรมที่ดำเนินการอาจจะมีความขัดแย้งกันได้	- ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชนเป็นระยะ - ประสานผู้นำศาสนาประชาสัมพันธ์ผ่านการทำศาสนกิจทุกวันศุกร์ - ผู้นำศาสนาเป็นผู้โน้มน้าวสมาชิกในชุมชนให้ตระหนักถึงปัญหา - ประสานหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการเป็นเจ้าภาพร่วมในการประชุมและให้ใช้สถานที่ในการประชุม - จัดร่างความรับผิดชอบและกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถพิจารณาได้ง่ายขึ้น
๒. การดำเนินการตามโครงการ ๒.๑ กิจกรรมกำจัดผักตบชวาและวัชพืชบนคันคลอง ๒.๒ กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์และเสริมรายได้ของชุมชน ๒.๓ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	๒.๑ ชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ อาจให้ความร่วมมือน้อย ๒.๒ การขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเสริมอาชีพจากกองทุนไฟฟ้าหนองจอกอาจจะได้รับล่าช้า ๒.๓ กิจกรรมอาจจะไม่น่าสนใจทำให้มีผู้ร่วมกิจกรรมน้อย	- จัดทำแผนป้ายแข่งขอบเขตความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ตามที่มีมติในที่ประชุม - ให้ชุมชนใช้เงินค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกรรมการชุมชนในการจัดซื้อพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ - จัดหางบประมาณสนับสนุนและเชิญชวนภาครัฐและเอกชนที่มีความเป็นมืออาชีพมาร่วมดำเนินการ
๓ กิจกรรมเชิดชูเกียรติแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ	๓. กรรมการชุมชนอื่น ๆ อาจจะไม่เห็นความสำคัญและให้ความสนใจเท่าที่ควร	- จัดทำ POWER POINT ให้น่าสนใจสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังดำเนินการได้อย่างชัดเจน
๔. การติดตามและประเมินผล	๔. การตอบแบบสอบถามของประชาชนอาจจะได้กลุ่มคนที่ให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการเท่านั้น	- ทดสอบแบบสอบถามให้กระจายครอบคลุมทั้งชุมชน

การประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (outcome)

- คลองสาธารณะลุ่มตตะนอยจะมีความสะอาดและภูมิทัศน์ที่สวยงามภายใน ๖ เดือน
- คลองสาธารณะในเขตหนองจอกจะได้รับการดูแล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างน้อย ๕ คลองต่อปี

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลลัพธ์

ดำเนินการภายหลังโครงการดำเนินการแล้วครบ ๖ เดือน โดยการใช้การสำรวจการความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคลองในพื้นที่ สัมภาษณ์ความพึงพอใจภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ และจำนวนชุมชนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมดูแลคลองสาธารณะที่เพิ่มขึ้น และสรุปผล

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (output)

ด้านบุคคล - ร้อยละ ๔๐ ของประชาชน ที่มีความพึงพอใจในสภาพคลองและการใช้สอยประโยชน์จากคลองเพิ่มขึ้นหลังจากดำเนินโครงการ

ด้านกิจกรรม - คลองสาธารณะลุ่มตตะนอยได้รับการพัฒนาให้มีความสะอาด และการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรวมให้สวยงาม ภายใน ๖ เดือน นับแต่ดำเนินโครงการ

- ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมพัฒนาคลองอย่างน้อย ๒ กิจกรรมต่อปี
- ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการดูแลคลองสาธารณะอย่างน้อย ๒ หน่วยงาน ต่อคลอง
- ประชาชนริมคลองได้ใช้สอยประโยชน์จากลำคลองอย่างน้อย ๒ กิจกรรม

ตัวอย่าง

แบบสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนา ตามโครงการ “การดูแลคลองสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน”

เพศ () ชาย () หญิง อายุ.....ปี อาชีพ.....

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

สภาพความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. ท่านคิดว่าคลองที่อยู่ในชุมชนของท่านมีภูมิทัศน์สวยงามในระดับใด					
๒. ปัจจุบันท่านใช้น้ำอุปโภค บริโภคในคลองมากน้อยเพียงใด					
๓. ท่านคิดว่าปัจจุบันคลองในชุมชนของท่านใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้มากน้อยเพียงใด					
๔. คลองในชุมชนของท่านมีการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนมากน้อยเพียงใด					
๕. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคลองในชุมชนมากน้อยเพียงใด					
ข้อเสนอแนะ..... ขอขอบคุณทุกความคิดเห็น ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม โทร. ๐๒-๕๔๓-๑๐๙๙					

ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับโครงการประกอบด้วย ๔ กลุ่ม

๑. ชุมชน

๑.๑. กรรมการชุมชน ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้ทุกชุมชนต้องมีกรรมการชุมชนมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในชุมชน ๗-๑๕ คน มีวาระตำแหน่งคราวละ ๓ ปี ไม่มีค่าตอบแทนการปฏิบัติงานรายเดือนหรือไม่ได้รับค่าจ้างใด ๆ กรุงเทพมหานครได้ให้ทุกชุมชนสามารถเบิกจ่ายค่าสนับสนุนการดำเนินงานคณะกรรมการชุมชน จำนวน ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท ตามขนาดของครัวเรือน การจัดทำกิจกรรมใด ๆ ในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยกรรมการชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มองสภาพปัญหาในชุมชนรวมทั้งวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของชุมชนได้ มีความสามารถที่จะเสาะแสวงหาแนวร่วมในพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งสามารถจัดสรรค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกรรมการชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม อนามัย จิตใจ มีความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวโดยการปิดประกาศให้ประชาชนทราบหรือตรวจสอบได้ หากกรรมการชุมชนมีคุณสมบัติดังกล่าวจะทำให้เกิดความศรัทธาในหมู่สมาชิกในชุมชน

๑.๒ ผู้นำศาสนา ในชุมชนที่ประชาชนนับถือศาสนาอิสลาม ผู้นำศาสนาจัดได้ว่าเป็นผู้นำแห่งจิตวิญญาณที่สืบทอดให้ความเชื่อถือและปฏิบัติตาม กิจกรรมบางอย่างที่รัฐกำหนดขึ้นมักจะละเอียดบริบทของชุมชน จะให้ความสำคัญเฉพาะผู้นำที่จัดตั้งขึ้น เช่นกรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ละเลยผู้นำทางธรรมชาติที่สมาชิกให้ความเคารพนับถือ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานในทุกกิจกรรมประสบความสำเร็จต้องประสานความร่วมมือจากผู้นำในศาสนาในการให้คำแนะนำชี้แนะ และเป็นผู้โน้มน้าวให้ประชาชนเห็นความสำคัญและร่วมแก้ไขพร้อมรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ

๑.๓ สมาชิกในชุมชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน การกำหนดกิจกรรมหรือการแก้ไขปัญหาในชุมชนมักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งภาครัฐบางครั้งมักจะมองว่าหากให้ภาคส่วนของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้กระบวนการเกิดความล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริหารระดับสูงได้ภายในกำหนดเวลา ซึ่งการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเกิดขึ้นแบบไฟไหม้ฟางไม่มีความต่อเนื่อง ประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจหรือมีความตระหนัก การหยิบยกปัญหาของชุมชนขึ้นมาให้ประชาชนได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น จะทำให้ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ตรงตามความต้องการของประชาชน และหากทุกกระบวนการในการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและจะช่วยกันดำรงรักษาสิ่งที่ยั่งยืนร่วมกันดำเนินการให้มีความยั่งยืนตลอดไป

๒. ภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่

๒.๑ ภาครัฐ เช่น สถานศึกษาในทุกสังกัด หน่วยงานราชการอื่น ๆ มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร เทคนิควิชาการ งบประมาณ ตลอดจนเครื่องมืออื่น ๆ และต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ท้องถิ่น เพราะจุดประสงค์หลักของหน่วยงานราชการมุ่งเน้นบริการประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และหากได้ประสานหน่วยงานเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคล่องสาธารณะจะทำให้เกิดพลังที่ยิ่งใหญ่ หน่วยงานราชการจะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกที่ดีกับหน่วยงาน และในภาพรวมหน่วยงานจะมีภาพลักษณ์ที่ดีของคนทั่วไป

๒.๒ ภาคเอกชน ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องภาคเอกชนต้องดำเนินธุรกิจโดยรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ในพื้นที่ ดังนั้น หากได้เชิญชวนภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ งบประมาณ หรือบุคลากร จะทำให้ได้รับประโยชน์กันในทุกภาคส่วน ในส่วนของภาคประชาชนได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมไม่ว่าการสร้างรายได้จากคลอง มีคลองสาธารณะที่สะอาด ภูมิทัศน์สวยงาม ปลอดภัยจากการพังทลายของดินคันคลอง ภาคหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ประหยดงบประมาณละกำลังคน ภาคเอกชนได้คืนกำไรจากการทำธุรกิจให้แก่สังคมพร้อมกับได้รับชื่อเสียงกลับมา ทำให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้า

๓. หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร

๓.๑ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตหนองจอก

๓.๑.๑ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามจะประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความมุ่งมั่น ขยันอดทน และมีความรู้ความเข้าใจในงานนั้น ๆ และสามารถที่จะทำความเข้าใจและโน้มน้าวประชาชนได้ รวมทั้งเป็นผู้ประสานที่ดี ตลอดจนผู้บังคับบัญชาเป็นนักวางแผนที่ดี ติดตามผลการดำเนินงานของผู้บังคับบัญชาเป็นระยะ ๆ และร่วมทำงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาดูอย่างทันทั่วทั้งที่ และให้อิสระทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

๓.๑.๒ ผู้บริหารสำนักงานเขต ให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรม/โครงการ ที่นำกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาบูรณาการ กระบวนการมีส่วนร่วมตามหลักปฏิบัติแล้วจะต้องใช้เวลาในการดำเนิน การ เนื่องจากมีหลายขั้นตอนในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย เพื่อที่จะได้แนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และที่สำคัญทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน หากเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ หน่วยงานจะได้รับประโยชน์มากมาย ตั้งแต่ลดปัญหาการร้องเรียน ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ลดการสูญเสียด้านงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ และสามารถนำงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานด้านอื่นที่เป็นประโยชน์กับประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

๓.๑.๓ ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร กับแนวคิดการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร แบบบูรณาการ หน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครจะเป็นเจ้าภาพหลักในการสร้างความร่วมมือกับส่วนราชการ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และประชาชนทุกภาคส่วน ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครให้เป็นพลังพื้นฐานสำคัญที่มีจิตสำนึก “รักกรุงเทพฯ” และร่วมมือร่วมใจกัน “สร้างกรุงเทพฯ” ด้วยการดำเนินการกิจ/กิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การวางยุทธศาสตร์และประเมินผล การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาเมือง และยกระดับคุณภาพ

ชีวิตของประชาชน สู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามนโยบาย ของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์บิพัตร ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐^[๕] ดังนั้น แนวคิดดังกล่าวจำเป็นจะต้องได้รับการติดตามประเมินผลการนำไปปฏิบัติของทุกหน่วยงาน หากหน่วยงานใด ได้นำไปดำเนินการและเกิดประโยชน์กับกรุงเทพมหานคร ก็สมควรได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณหรือ ขวัญกำลังใจแก่หน่วยงานนั้น ๆ

๔. นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับชาติ ซึ่งคณะกรรมการการยกร่าง รัฐธรรมนูญกำลังดำเนินการโดยมีนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ ประธาน กมธ. ยกร่างฯ เป็นประธาน หากมีการ ประกาศและบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว รัฐบาลควรมีการกำกับ ติดตามผลเพื่อให้ทุกหน่วยงานของภาครัฐ นำมาปฏิบัติอย่างจริงจังต่อไป

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ชื่อ	นางละเอียด วัฒนศรี
วันเดือนปีเกิด	๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๒
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตหนองจอก ๑๖ ถนนเชื่อมสัมพันธ์ แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพฯ ๑๐๕๓๐
ประวัติการศึกษา	- บริหารธุรกิจบัณฑิต (บริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยรามคำแหง - รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการสำหรับนักบริหาร สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

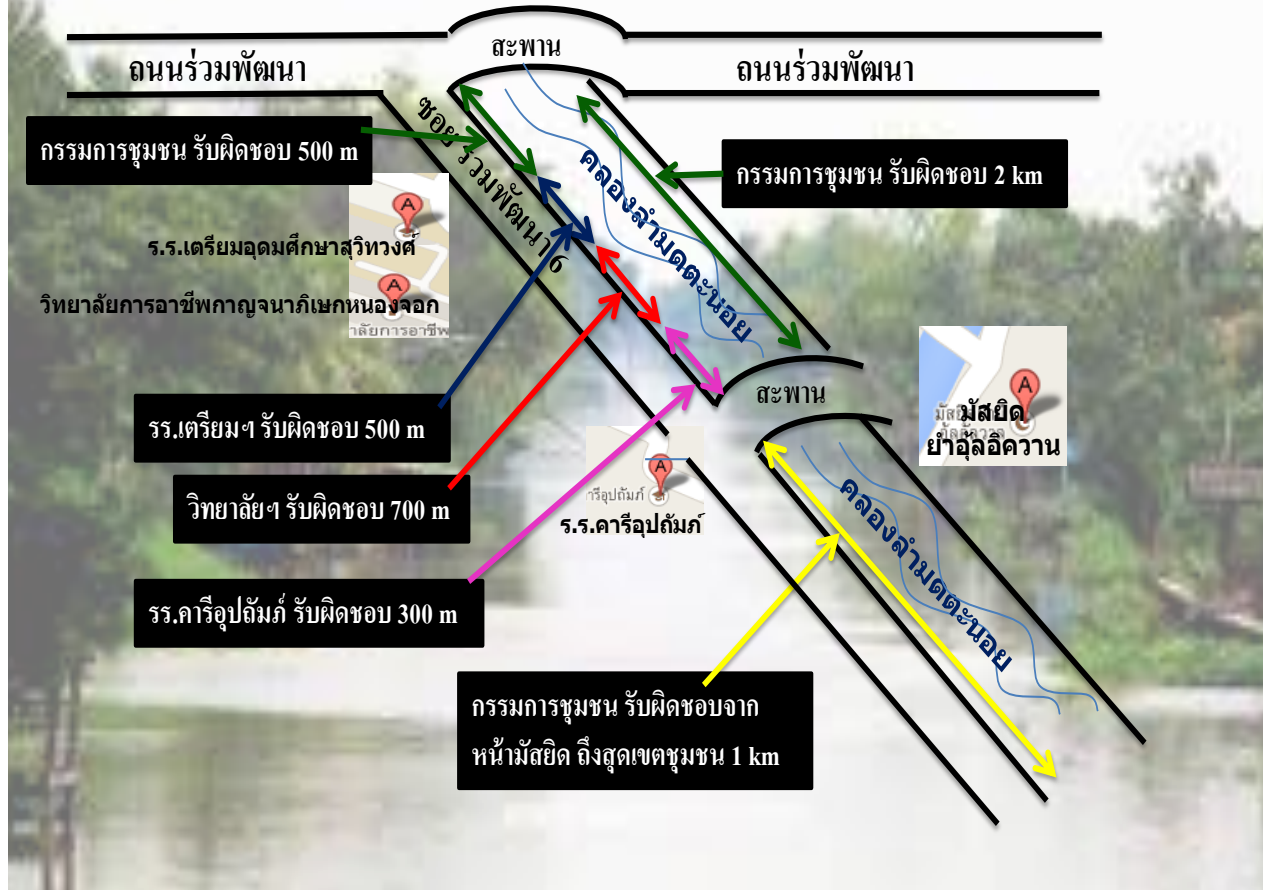
ประวัติรับราชการ

พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๔๐	นักพัฒนาชุมชน ๓-๕ สำนักงานเขตมีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๒	นักพัฒนาชุมชน ๕ สำนักงานเขตคลองสามวา
พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๖	นักพัฒนาชุมชน ๕ สำนักงานเขตมีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙	นักพัฒนาชุมชน ๖ สำนักงานเขตมีนบุรี
พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๖	นักพัฒนาชุมชน ๗ ว สำนักงานเขตมีนบุรี
๒๕๕๖ - ปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตหนองจอก

รางวัลหรือผลงาน (เฉพาะที่สำคัญ)

- ได้รับรางวัลการจัดอันดับมาตรฐานการให้บริการระดับส่วนราชการ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม อันดับที่ ๑ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๗

แผนที่แบ่งความรับผิดชอบดูแลรักษาลำดตะนอย

บรรณานุกรม

๑. อุทกภัยในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

<http://th.wikipedia.org/wiki>

๒. ประวัติความเป็นมา/History of Nong Chock

<http://www.nongchoktravel.com/history.asp>

๓. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

[http://recc.erc.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๖๕:๒๐๑๐-๐๒-๐๑-๐๘-๓๒-๕๒&catid=๕๙:๒๐๐๙-๑๑-๒๙-๑๑-๕๓-๕๘\(๓\)](http://recc.erc.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๖๕:๒๐๑๐-๐๒-๐๑-๐๘-๓๒-๕๒&catid=๕๙:๒๐๐๙-๑๑-๒๙-๑๑-๕๓-๕๘(๓))

๔. แรงจูงใจ (Motive)

[http://www.slideshare.net/poythammaugsorn/ss-๒๙๑๐๑๒๙๕\(๔\)](http://www.slideshare.net/poythammaugsorn/ss-๒๙๑๐๑๒๙๕(๔))

๕. แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๖- ๒๕๖๐

[http://www.bangkok.go.th/upload/user/๐๐๐๐๐๑๒๑/๒.pdf\(๕\)](http://www.bangkok.go.th/upload/user/๐๐๐๐๐๑๒๑/๒.pdf(๕))

